

A kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslat (T/8886. szám) vitája a Parlament Kulturális és sajtóbizottságban 2012. november 5.-én

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Következik a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos egyes törvények módosítására vonatkozó javaslat. Államtitkár urat köszöntöm a napirendi pont tárgyalásánál! Általános vitára való alkalmasságról, illetve az általános vita lefolytatásáról dönt majd a bizottság, mint első helyen kijelölt bizottság. Államtitkár úrnak adom meg a szót.

Dr. Szaló Péter helyettes államtitkár (Belügyminisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! A kormány egy jelentős szerkezeti átalakításról döntött, miszerint a régészettel és a műemlékvédelemmel kapcsolatos feladatok az emberi erőforrásokért felelős minisztériumtól a Belügyminisztériumba kerültek. Ez az átalakítás szükségessé teszi a kulturális örökség védelméről szóló törvény pontosítását, és egyben jelezném az átalakításnak egy ehhez kapcsolódó fő irányát is, hiszen ahogy látható, számos törvényhez kellett hozzányúlni – a természet védelméről szóló törvénytől kezdve –, amelyek intézményeket és konkrét feladatokat, hatásköröket rögzítenek. A kormány szervezetátalakítási szabadságát kívánjuk azzal erősíteni, hogy ez a törvényjavaslat nagyon sok részletszabályt végrehajtási kormányrendeletekbe utal, így a belügyminiszter a műemléki érték és a régészeti örökség védelméért felelős.

Szeretném kiemelni, hogy pontosítanánk a fogalmakat, egyértelművé szeretnénk tenni a fogalmak használatát, megtartani a törvény valamennyi értékét, ugyanakkor nagyon nagy jelentőségű változások rejlenek a részletekben is, hiszen például a régészeti értékek vonatkozásában bekerült egy „jelentős” szócska, ami azt jelenti, hogy csak az 1711 előtti, az egyetemes kultúra, a nemzeti kultúra és történelem szempontjából jelentős értékeket sorolnánk ebbe a fogalomba. Ez azt jelenti, hogy nem kell adott esetben mindent a törvény hatálya alá sorolni, és az ehhez tartozó szigorú szabályokat alkalmazni.

A rendeleti felhatalmazásokat nem sorolnám fel, viszont változna az, hogy régészeti védettségre nem a hatóság tesz javaslatot, régészeti feltárást a hatóság nem végezne, elfelejtenénk azt, hogy a múzeum és a beruházó közötti szerződést jóváhagyja a hatóság, mert nem ez a feladata, ugyanakkor szintén kormányrendeletbe utalnánk a régészeti feltárással való jogosultság meghatározását. Ez természetesen nem érinti a nemrégiben megszavazott, kulturális intézményekről szóló törvényjavaslatot, hogy a megyei múzeumok feltáró tevékenységet látnak el, de szeretnénk ezt differenciálni. Az egész differenciálásra épül, tehát a védettség szintje szerint differenciált szabályok alkalmazására teszünk javaslatot.

Hogy függ ez össze? Nem vitatjuk el, hogy a megyei intézmények látják el a feltárási feladatokat, viszont célszerűbbnek tartjuk, hogy az ezt megalapozó előzetes régészeti dokumentációt például a Magyar Nemzeti Múzeum, tehát ne a feltárással érdekelt szerv készítse el, ilyen módon nem válik szükségessé a pénzügyi szerződés jóváhagyása, egyáltalán benyújtása sem. Gyorsítani akarjuk tehát a Ket. szerinti határidőket, kiterjeszteni az

örökségvédelmi feladatokra, és természetesen egyfajta kötelezést is betenni, hogy amennyiben nem sikerül megállapodni a beruházó és a feltárássra kijelölt szerv között, akkor a hatóság hivatalból kijelöljön egy másik, ugyancsak feltárássra jogosult szervet. Szeretném még megjegyezni azt, hogy a nyilvántartások rendszerére, azok tartalmára is kormányrendelet alkot majd szabályokat. Megszüntetjük a tulajdonosokat sújtó elővédelmet, amely által az ebből eredő bizonytalanságokat szeretnénk megszüntetni, aztán megszűnik majd a szakhatósági részvétel is az építésügyi engedélyezési eljárás során, hiszen az örökségvédelem beintegrálódik az építésügyi szervezetrendszerbe a megyei, illetve a járási kormányhivatalokban. *(Mandur László távozik az ülésteremből.)*

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy régészeti lelőhely nyilvántartásba vétele ellen ne legyen fellebbezésnek helye, a műemléki környezetet kötelező legyen átvezetni a helyi építési szabályban, és a védettség tényére vonatkozó nyilvántartási adatokhoz való hozzáférés nem lesz korlátozható. Ezek a legfontosabb pontok. Úgy gondoljuk, hogy mindezek jelentős hatással lesznek a beruházások megvalósítására, ilyen értelemben javasataink szerint a társadalmi hatásai is kedvezőek. Összhangban vannak a nemzetközi szerződésekkel; mivel itt a legnagyobb vonatkozásban a régészetet érinti a törvényjavaslat, a 140/2000-es kormányrendelettel kihirdetett, Vallettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló európai egyezményrel, ezek keretei között született meg ez a javaslat. Kérem a tisztelt bizottságot, hogy támogassa általános vitára való bocsátását! Köszönöm.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Köszönöm szépen, államtitkár úr. A vitát megnyitom. Kérdezem, hogy ki kíván hozzászólni. Pörzse képviselő úrnak adom meg a szót.

Pörzse Sándor (Jobbik): Köszönöm szépen. A Jobbik több módosító javaslatot fog beadni. Egy dologra szeretnék reagálni, csak azért, mert államtitkár úr is említette, ez pedig ez a bizonyos „jelentős” szócska, amivel nekünk jelentős problémáink vannak, és pedig azért, mert szerintem a „jelentős” egy szubjektív fogalom, ráadásul a régészet természeténél adódóan azt, hogy mi jelentős és mi nem, csak egy feltárással lehet megállapítani sok esetben. Tudom, hogy számtalan műszer van annak kivizsgálására előzetesen is, hogy egy régészeti feltárással – akár a területére vonatkozóan – mekkora, de egy korszakban is elférhet olyan, igen jelentős régészeti lelet, amelyet előtte nem lehet eldönteni. Mi tehát ezt a bizonyos „jelentős” szócskát például – de ezt csak azért jelzem most, mert államtitkár úr is jelezte – javasolni fogjuk, hogy vegyük ki többek között, a többi módosító javaslatot pedig majd az általános vita alkalmával ismertetjük.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Köszönöm szépen, képviselő úr. Hiller miniszter úrnak adom meg a szót.

Dr. Hiller István (MSZP): Köszönöm szépen. Tisztelt Államtitkár Úr! A korábbi, az elmúlt durván kétévi kulturális bizottsági vitáinkon értelemszerűen nem volt jelen. A kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos vitáink jegyzőkönyvét vagy annak kivonatát a törvény előterjesztőjeként, vagy mint akinek része volt ennek a törvényjavaslatnak a megfogalmazásában, nyilván átnézte, nem akarom ezt feleleveníteni. Mégis csak arról van szó, hogy durván fél évtizeddel ezelőtt – most már valamivel több – létrehoztunk, de ha nem általános alannal akarok élni, akkor létrehoztam egy központi Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálatot, amit 2010-ben nagy lendülettel és gyorsan sikerült teljesen szétverni annak bizonyításaként, hogy a megyei múzeumoknak kell minden jogot átadni és megszerezni.

Akkor felhívtam a figyelmet arra, hogy bár szakmailag teljesen indokolatlan a lépés, előállhat olyan helyzet, amikor az ország – bár legyen ilyen – sok nagyberuházásnak a célpontja. Egy olyan szervezet és olyan szerkezet, amit 2010 nyarán-őszén sikerült létrehozni, teljesen alkalmatlan arra, hogy a régészet, tehát a kulturális örökségvédelem és a beruházói érdekek közötti együttműködést, harmóniát megvalósítsa, ez teljesen felborul. Ez a későbbiekben még erőteljesebb ütemben megtörtént, aminek hatása és következménye ez a törvényjavaslat.

Nem gondolom, hogy a parlamenti bizottságban, ami egy szakbizottság, ismét fel kell eleveníteni ezeket a nézeteket, csak jelezni szeretném, azt viszont az államtitkár úrnak konkrétan szeretném feltenni, mert hallom, hogy a kormányuk aláírta a Déli Áramlattal a szerződést. Ez azt jelenti, hogy meghatározott időn belül – amelynek pontos időpontját nem tudjuk – az országot délkelet-északnyugat irányba mégiscsak egy igen jelentős beruházás éri. Ismerve a Déli Áramlat tervezőinek más országokban elvégzett munkáját, amennyiben a szerződés gyakorlattá válik, itt olyan sebességgel fogják átszelni az országot, hogy na, azok nem fognak késni egy napot se.

Alkalmasnak tartja-e államtitkár úr azt a szervezetet és szerkezetet, amit részben ezzel a törvényjavaslattal létrehozunk, egy ilyen jelentős nagyberuházásnál, ami tehát nem egy megyét, hanem megyék sokaságát érinti? Nem fogják tudni úgy megoldani, hogy Csongrád megye majd átadja Bács-Kiskunnak, Bács-Kiskun Pest megyének, Pest megye Komárom megyének, az meg Győr-Moson-Sopronnak, mert nem fog működni, miközben a beruházó ütni-vernifogja a magyar hatóságokat a szerződés betartása érdekében. Ez legyen a beruházó problémája, de én ebben a szervezetben és szerkezetben semmilyen garanciát nem látok arra, hogy a magyar kultúra, ezen belül a kulturális örökségvédelem érdekei érvényesülni tudnak.

Az az egyensúly, ami megborult a korábban, néhány héttel ezelőtt lefolytatott vitánk során, bebizonyított több törvényjavaslat által. Tudniillik – még egyszer mondom – a szükséges és helyes beruházói érdekek és a kulturális örökségvédelem érdekei között ezek most olyan aránytalanul eltolódnak, hogy mi a magyar kultúra érdekeit és a kulturális örökségvédelem szempontjait nézve mégiscsak nagyon kis esélyt látunk, látok arra, hogy ezek az érdekek megvalósulnak. Államtitkár úr, itt úgy fognak beszántani temetőket, hogy észre se veszi; nemhogy az 1711 előtti, szép kora újkori, a török pusztítás által még így vagy úgy megmaradt föld alatti örökségünket, hanem korábbiakat, amikről fogalmunk sincs, amire írásos emlékek nem is utalnak. Ott nem fog megállni a gázvezeték-építető, ebben a szerkezetben önök pedig képtelenek ennyi idő alatt ezt a régészeti eljárást elvégezni, amit még így is csökkentenek.

Kérem szépen, hogy mondja meg azt nekem, hogy ebben a szerkezetben ön alkalmasnak látja-e a magyar kulturális örökség védelmét egy olyan nagyberuházás esetén, amelyik szerződésben megkötött időhatárok között mozogva több megyét érint, tehát nem lokalizálható egy megyére, hanem az ország nagy részét érinti ebben az esetben. Ez nem egy feltételezés, hanem mégiscsak egy aláírt szerződésről, szerződésjavaslatról van szó, amely átszeli az országunkat az előbb mondott délkelet-északnyugat irányba. Köszönöm szépen.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Köszönöm szépen. Karácsony Gergely alelnök úré a szó, utána Gyimesi Endre képviselő úr következik.

Karácsony Gergely (LMP): Köszönöm a szót, elnök úr. Tisztelt Bizottság! Tisztelt Államtitkár Úr! Én hálás vagyok államtitkár úrnak a kérlelhetetlen őszinteségéért, amivel tulajdonképpen elővezette ezt a javaslatot. Az általa elmondottak alapján is világossá válhat, ami egyébként a javaslat elolvasása után mindenkinek a napnál is világosabb lehet, hogy ez a javaslat nem az örökségvédelmi, hanem a beruházói szempontokat részesíti előnyben. Azt gondolom, hogy helyettes államtitkár úr nem biztos, hogy olvasta azokat a bizottsági ülési jegyzőkönyveket, amik tanúbizonyságul szolgálnak arra, hogy itt a bizottságon belül már többször volt vita arról, hogy mi is lenne a helyes megoldás az örökségvédelmi és a beruházói szempontok együttes megjelenítésére. Ezt nem fogom újra itt elmondani, de ezzel együtt is azt gondolom, hogy ez egy súlyos eltolódás abba az irányba, hogy a magyar kulturális örökséget és annak védelmét valójában alárendeljük a beruházói érdekeknek.

Hat okunk is van arra, hogy ne támogassuk ezt a javaslatot; engedjék meg, hogy ezeket röviden elmondjam. Az egyik az, hogy önmagában az a kormányzati szándék, hogy az Örökségvédelmi Hivatalt megszüntetik, annak hatósági jogkörét elveszik, és egyáltalán az örökségvédelmi feladatrendszer a kormányzaton belül két tárcához rakják, gyakorlatilag azt jelenti, hogy nem lesz olyan hatóság a magyar államgépezeten belül, aminek az lesz a dolga, hogy a magyar kulturális örökség védelméért megküzdjön. Pontosan tudjuk, hogy amikor nem ezek voltak a jogszabályok, amikor volt egy önálló Örökségvédelmi Hivatal, akkor is milyen nehéz harcot vívott azokkal a lobbicsoportokkal, akik az örökségvédelmi szempontokat félresöpörve akartak különböző beruházásokat megvalósítani. Számos lakossági tiltakozás volt, aminek a vitorlájába bevonva ezt a lakossági tiltakozást, meg tudta akadályozni a KÖH néhány nagyon fontos kulturális örökség lerombolását. Most nem lesz ilyen hatóság, egyszerűen nem lesz az egész, sem a járási hivataloknál, sem a központi igazgatásban nem lesz olyan szervezet, amelynek az a feladata, hogy ezt a szempontot érvényesítse. Ha úgy tetszik, ennek a javaslatnak önmagában a filozófiájával, az alapelveivel nem tudunk egyetérteni, és nemcsak a törvényjavaslatnak, hanem a korábban ezt az átszervezést előindító, a minisztériumok felsorolásáról szóló kormányrendeletnek a filozófiájával sem, ami egyébként kimondja, hogy az örökségvédelem feladata a belügyminiszterhez kerül. Ez egy olyan változás az eddigiekhez képest, amivel messzemenőig nem tudunk egyetérteni.

Az is egy régi vita, de muszáj újra elmondani, hogy önmagában az, hogy a kulturális ágazatot betagozták egy ilyen óriási mamutminisztériumba, miközben nagyon fontos kulturális területeket pedig kiszervezték a kulturális ágazat közül – beszélhetnénk a külügyi intézetekről, a filmtámogatásról, most már az örökségvédelem sem a kulturális ágazathoz tartozik –, azt jelenti, hogy az örökségvédelmen túl maga a kulturális ágazat tulajdonképpen teljes mértékben le van értékelve ebben a kormányrendszerben. Ez akkor is leértékeli ezt az ágazatot, ha egyébként vannak a kormányban olyan tagok, akik nyilván nagyon fontosnak érzik ezen ágazat szempontjainak a megjelenítését.

A második dolog, hogy konkrétan ez az egész törvényjavaslat arról szól, hogy hogyan lehet egyszerűsíteni, hogyan lehet az adminisztratív és egyéb terheket levenni a beruházók válláról, és semmilyen garanciát nem csempész vissza azzal kapcsolatosan, hogy ami a

beruházói oldalon egy könnyítést jelent, az az örökségvédelem szempontjából ne lenne valami kárvesztés. Eddig volt egy viszonylag differenciált, háromlépcsős régészeti feltárási folyamat, amit most kétfőre csökkentenek, és egyáltalán az egésznek a gyorsítás az egyik alapelve.

A harmadik dolog, ami miatt nem tudunk ezzel a javaslattal egyetérteni, hogy már nem is tudom összeszámolni, valószínűleg egy kezemen nem tudnám megszámolni, hogy ez már hányadik olyan, jelentős mértékű változás az elmúlt két és fél évben az örökségvédelem területén, ami egy teljesen kaotikus helyzetet idéz elő. Valóban itt a központi régészeti szolgálat megszüntetése után, a megyei múzeumok államosítása után az örökségvédelmi törvénynek ez most már a harmadik módosítása. Folyamatosan mozog ez a rendszer, teljes mértékben kiszámíthatatlanok a jogszabályi körülmények, és ami nagyon fontos, hogy ez a javaslat alapvető kérdéseket kormányrendelet szintjén akar meghatározni, ami szintén egy jogbizonytalansági tényező.

A negyedik ok ez a bizonyos „jelentős” szócska, ami azt gondolom, hogy a filozófiája ennek a törvénynek. Innentől kezdve teljesen szubjektív az, hogy mi az, ami jelentős és mi az, ami nem jelentős. Ebben az egy szóban ennek az egész változásnak a sava-borsa benne van. Innentől kezdve egy rendkívül szubjektív értékítélet tárgya lesz az, hogy mit tekintünk jelentős kulturális örökségnek, és még egyszer mondom, ráadásul mindezt úgy, hogy úgy alakítjuk át az intézményrendszert, hogy nem lesz abban érdekelt szereplő, aki azt mondaná, aki amellet dolgozna az államgépezeten belül, hogy valamit jelentősnek lehessen minősíteni.

Az ötödik ok – és bizonyos szempontból azt gondolom, hogy államtitkár úr ezt fogja felhozni a javaslat mentségére, amit én most ellene hoznék fel-, Hiller képviselőtársam, miniszter úr felvetésével kapcsolatosan már meg tudom előlegezni, hogy államtitkár úr arról fog beszélni, hogy éppen azért van kormányrendelet szintjén meghatározva, hogy kik a régészeti feltárási jogosult szervezetek, mert azt a fajta rugalmasságot mondjuk egy olyan nagyberuházás, mint a Déli Áramlat esetében a jogalkotó biztosítani akarja a mindenkori kormánynak. Szerintem ez a javaslat ellen szól, mert ha lenne egy kiszámítható, a törvényben meghatározott módja annak, hogy hogyan lehet ilyen típusú feltárási munkákat biztosítani, hogy egy fontos beruházás valóban ne álljon azért, mert régészeti feltárási munkákat el kell végezni, az is egy megoldás lenne. Ebből a fajta – ha úgy tetszik – rugalmasságból tényleg az lesz, és ilyen szempontból egyetértek Hiller képviselőtársammal, hogy fel fogják szántani az országot egy perc alatt, és nem fogják nézni, hogy ennek milyen kárát fogja szenvedni a magyar örökségvédelem.

A hatodik szempont az, hogy államtitkár úr utalt rá, hogy ez nemzetközi egyezményekkel összhangban van. Szerintem nincs összhangban, és azt gondolom, hogy nem fognak olyan szakmai szervezetet találni Magyarországon, amely az örökségvédelem mellett elkötelezett, és ne mondaná azt, hogy ezzel a bizonyos nemzetközi egyezményvel ellentétes, sőt azt gondolom, hogy az alaptörvénnyel is ellentétes, ami kifejezetten állami feladatként határozza meg, sőt nemcsak állami, hanem közösségi feladatként a kulturális örökségvédelem védelmét. Azt gondolom, hogy azzal szemben, amit az alaptörvény meghatároz, ez a javaslat nem tartalmaz garanciális elemeket, éppen ezért azt gondolom, hogy alaptörvény-ellenes, és nagyon bízom abban, hogy lesz olyan szakmai szervezet, ami az

Alkotmánybírósághoz fog fordulni, amennyiben ezt a javaslatot elfogadja a tisztelt Ház. Köszönöm szépen.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Gyimesi Endre képviselő úrnak adom meg a szót.

Dr. Gyimesi Endre (Fidesz): Köszönöm szépen a szót. Nagyon röviden. Valóban egyetértek Hiller miniszter úrral abban, hogy sokat tárgyaltunk erről a témáról 2007 óta, és abban a szakma azért teljesen, szinte száz százalékosan egyetértett, hogy az ön által említett KÖSZ-ök létrehozása hibás lépés volt (*Dr. Hiller István: Dehogyan értett egyet!*), és a szakma ellenállását vonta maga után. Nem beszélve arról, hogy a törvényen átlépő megyei hatásköröket csorbította, nem beszélve arról az erkölcsi pusztításról, amit a bérezés és egyéb más területen a különböző munkák között kialakított a felállított új rendszer. Ennek megváltoztatása tehát kézenfekvő volt.

Amikor tárgyaltuk ezeket az előterjesztéseket, akkor jórészt a kulturális minisztérium előterjesztései voltak; most a belügyminiszter előterjesztését olvashatjuk itt. Ebből is kézenfekvő az, hogy bizony a hatáskörök nem voltak teljes mértékben szétválasztva. Ez a mostani módosítás egyértelműen szól a hatáskörök elválasztásáról: a kulturális javak és emlékhelyek tekintetében a kultúráért felelős miniszter, a régészeti örökség és a műemléki értékek védelme tekintetében pedig a belügyminiszter felelős a szakhatósági feladatellátás biztosításáért.

Amit Karácsony Gergely hibaként ró fel, az lehet az erénye is ennek a törvénymódosításnak, hogy több területen kormányrendelet szintjére utalja a részletes szabályozások megalkotását, hiszen sokkal rugalmasabb lehet így a rendszer. Nem beszélve arról, ahogy az előterjesztőtől is hallottuk, hogy a megyei múzeumok jogkörét régészeti tekintetben nem csorbítja a törvény, csupán arról szól, hogy ha üzlet tárgyává válik a régészeti kutatás – mint ahogy nagyon sok esetben így történt az elmúlt évtizedben –, akkor lehetőség nyílik arra, hogy egy külső szerv, egy másik hatóság kijelölését tegye meg ez esetben. Én őszintén gondolom azt, hogy az elmúlt években sem pusztultak el, és őszintén hiszem azt, hogy a következő években sem fognak pótolhatatlan kulturális értékek elpusztulni a szabályozás esetleges hiányosságai miatt, de ha itt van, akkor az általános vitán el lehet mondani az ellenérveket, és úgy gondolom, hogy minden okos módosító javaslatra készek legyünk. Én magam általános vitára alkalmasnak tartom az előterjesztést. Köszönöm.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Novák Előd képviselő úrnak adom meg a szót.

Novák Előd (Jobbik): Köszönöm szépen. Érdeklődve vártam, hogy a Fidesz képviselői között itt a bizottságban lesz-e egy Ángyán József, de sajnos nem akadt, aki egy ilyen vérlázító javaslat esetében felemelje a szavát, még ha nem is olyan őszintén, mint ahogy tette azt annak idején a korábbi, kultúráért felelős államtitkár, aki elmondta itt a bizottsági ülésünkön is, hogy a korábbi örökségvédelmi javaslat nem a szakma érdekeit szolgálja, sőt azokkal ellentétes.

A KÖH szétverése lényegében megtörtént, a most előterjesztett változások pedig további romlást okozhatnak. Az eddigiekben nagyon rossz, hogy a korábbi regionális örökségvédelmi irodák helyett a megyei kormányhivatalok részeként kulturális örökségvédelmi osztályok

alakultak, amelyek minden esetben egy fő műemlékes és egy fő régész munkatársat jelentenek a regionális csoport helyett. Ezzel két gondunk van. Nincs lehetőség szakmai helyettesítésre, ha valaki az adott szakterületen például beteg lesz. Ilyenkor a határidők csak úgy betarthatóak, ha hozzá nem értő hivatalnokokkal adják ki az engedélyt. Az is nagy baj, hogy az egy-egy munkatárs teljesen elszigetelt, nincs lehetőségük egy szakmai csoportmunkára, konzultációra, így sokkal nagyobb vezetői nyomásgyakorlásnak vannak kitéve, mint a korábbi szervezeti rendben.

A mostani módosítások szerint még rosszabb lesz a helyzet sok tekintetben. A hivatalos örökségvédelem önálló intézményként ugyebár megszűnik, az építésügyi engedélyezéssel való összevonás jegyében 54 járásban az építésügyi hivatal része lesz az első fokú engedélyezés, a másodfok pedig a kormányhivatali, fentebb említett kétfős személyzet megyei építésügyi és örökségvédelmi hivatalba történő átcsoportosítása lesz. A cél, hogy ne legyen önálló örökségvédelem, ezt mondjuk ki őszintén, hanem az építésügyi eljárás része legyen az örökségvédelmi véleményezés; ezt azért idézőjelben kérném a jegyzőkönyvben szerepeltetni. A hivatalokban a hivatalvezető főnök immár építésügyi, köze nincs az örökségvédelmi szakmához, az örökség- és műemlékvédelem önállósága tehát végleg elvész.

Szeretném azt is megemlíteni, hogy a törvényjavaslatban a régészet definícióját szubjektívvé teszik azzal, hogy az ilyen értékek meghatározásánál beteszik a „jelentős” jelzőt. A régészeti feltárásoknál 200 milliós felső határt szabnak meg a feltárási költségvetésnél, ami például egy Nabucco-gázvezeték teljes magyarországi átvezetésénél is ugyanannyi, mint egy pontszerű beruházásnál. A feltárást végző intézmények kijelölésében a kormány szabad kezet kap, lényegében piacosíthatja a területet, ami a leletmentés szakmai igényével szembemegy. Kevesebb lelet, kisebb költség, olcsóbb feltárás. Az új építésügyi eljárási szabályoknál a műemléki jelentőségű területek esetében az egyedileg nem védett épületek bontása már nem lesz megtiltható, csak tudomásulvételi eljárás lesz, így például a pesti rakparton az Országház, az Akadémia, a Vigadó, a Gresham-palota és még néhány, egyedileg védett épület kivételével bármi lebonthatóvá válik, ha a kedves befektetőknek éppenséggel ez volna az érdeke.

Megkerestük a Váralja Szövetséget is – több szakértő és szervezet mellett –, hiszen ők egy, a nemzeti örökség megóvásával kiemelten foglalkozó civil szervezet, tehát nemcsak hogy szívükön viselik azt, de nagyon aktívak is ezen a téren. Észrevételeit ez a civil szervezet egy hosszú tanulmányon belül lényegében négy pontban foglalta össze, aminek legalább az összefoglalóját szeretném röviden ismertetni még az általános vitát megelőzően is. Véleményük szerint a törvényjavaslat lényegében nagyfokú dereguláció, a nagytőkésnek és a külföldi befektetőknek kedvez. Azt gondolom, ebben itt sokan egyetértünk; talán a kormánypárti képviselők is, még ha ezt kimondani nem is merik, mondjuk a korábbi kulturális államtitkárhoz hasonlóan.

A Váralja Szövetség észrevételeinek 2. pontja, hogy háttérbe szorul az örökségvédelmi szempont, nem kötelező a teljes feltárás. Harmadikként megjegyzik, hogy túlságosan szabad kezet ad a kormánynak a javaslat például a kiemelt régészeti lelőhelyek meghatározása, illetve a nagyberuházások tekintetében. Végül a fő hiányosság a kulturális örökségvédelmi érdekek megjelenítésének hiánya a törvényben. Még azért kiemelném ebből a hosszabb tanulmányból, hogy a Váralja Szövetség álláspontja szerint a jelenlegi törvénytervezet célja

egy képtelen kormányzati döntés levezénylése, a 140 évig fennállt intézményes magyar műemlékvédelem szégyenteljes megszüntetését követő sötét időknek a szabályozása. A jogszabály ismerete alapján az is kiderül, hogy a jogalkotó nagytőkés sugalmazásra alkotta meg ezt a magyar kulturális érdekekkel és nemzetstratégiai céljainkkal szembehelyezkedő irományt.

Végül talán azért azt is említsük meg, mert Pintér Sándor neve ma még nem hangzott el, pedig ennek a módosításnak is köszönhető az, hogy a műemlékvédelemért a kultúremléknek azért a legnagyobb jóindulattal sem nevezhető Pintér Sándor lesz az egyik fő felelős. Mindez azért arra bizonyíték, hogy a kormány az örökségvédelmet mostohagyermekként kezeli, a nemzeti ellenzék viszont sokkal fontosabbnak tartja. Ezért is próbálunk már a Pörzse Sándor által kilátásba helyezett módosító javaslatainkkal javítani ezen a benyújtott javaslaton. Nyilvánvalóan tisztában vagyunk vele, hogy a fő irányvonalon, amit eldöntöttek – nem tudjuk, hogy egy amerikai nagykövetségen, valamiféle más páholyban, vagy hol születnek meg ezek a döntések –, tudjuk jól, hogy sajnos érdemben nem fogunk tudni változtatni, de bízunk benne, hogy legalább néhány szakmai kritikánkat, észrevételünket meg fogják fogadni.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Csak annyit tennék hozzá, képviselő úr, hogy a kultúrlény mivoltához az is hozzátartozik, hogy nem minősítünk, főleg nem úgy és olyat, aki nincs jelen a teremben, de önnek dolga eldönteni a gyermekszoba és egyéb kérdéseknek a megítélését. Kérdezem, hogy kíván-e még hozzászólni valaki a vitához. Novák Előd képviselő úré a szó.

Novák Előd (Jobbik): Köszönöm szépen. Elnök úrra kell reagálnom. Kultúremléknek neveztem – természetesen gúnyosan –, vagy azt mondtam, hogy tulajdonképpen nem nevezhető kultúremléknek, ami szerintem nyugodtan belefér a véleménynyilvánítás kategóriájába, nem egyfajta udvariasság. Másrészt nyugodtan itt lehetne Pintér Sándor. Ha már ő lesz ennek a területnek a felelőse, és ezek szerint őt mégiscsak érdekelné ez a kérdés, akkor megjelenhetne egyszer a kulturális bizottság előtt, mint ahogy ezt talán még nem tette meg soha az életben. De ha már ide csoportosítják át a műemlékvédelem jelentős részét a Belügyminisztériumhoz, akkor azt gondolom, hogy szíve joga megjelenni, szíve joga és lehetősége reagálni. Hogy ezért ne kritizáljuk azt, hogy ő ehhez a területhez nem ért, ezt a területet nem fogja prioritásként kezelni, ezt nem tudom érvként elfogadni.

Dr. Cser-Palkovics András (Fidesz), elnök: Képviselő úr, az ön véleménynyilvánítási szabadságába az fér bele, amit ön gondol. Én nem gondolom, hogy azt fogalmaztam volna meg, hogy nem kritizálható bárki is, akár a belügyminiszter, én csak azt jeleztem, hogy ön tett egy olyan kitételt, ami szerintem – ha már kultúremlékről beszélt – egy ilyen mivoltba nem fér bele. Önnek lehetősége van eldönteni, hogy az ön megnyilatkozása ön szerint kultúremlékhez méltó volt vagy nem, és nem arról szóltam, hogy ki kritizálható és ki nem. Ezt csak a jegyzőkönyv kedvéért szeretném pontosítani. Tekintettel arra, hogy több hozzászólási szándékot nem látok, a vitát lezárva államtitkár úrnak visszaadom a szót és a lehetőséget válaszadásra.

Dr. Szaló Péter helyettes államtitkár (Belügyminisztérium): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Először azt az alapvető kérdést kell feltennünk, hogy indokolt-e az

örökségvédelemben bármilyen átalakítás. Erre a kérdésre a választ nem én adom meg, hanem a kormány adta meg: azt mondta, hogy igen. Hozzáteszem azonban azt, hogy nagyon sok polgármester, nagyon sok tulajdonos gondolta úgy, hogy miközben az örökségvédelem nagyon fontos nemzeti értékeket véd, ugyanakkor – éppen talán a merevsége miatt – károkat is okoz, adott esetben azzal, hogy elrendel változtatási tilalmat, de forrást nem tud rendelni hozzá, és lehetne a végtelenségig sorolni a példákat.

Engedjék meg, hogy Pörzse képviselő úr hozzászólásával kezdjem. Többen érintették a „jelentős” szónak a tartalmát. Az, hogy ez a szó bekerült, és hogy ez mérlegelésre ad okot, teljesen összhangban van azzal, hogy jelenleg is minden egyes aktusnál mérlegelésre van szükség. Azt, hogy egy hamufolt mikor keletkezett, mérlegelni kell; minden mérlegelésnek a tárgya. Az, hogy lényegében bármelyik beruházáshoz nyúlunk, ha mondjuk a Várbazárt, Ybl rendkívül értékes épületét felújítjuk, ami hol született – a Vízibástya helyén –, és ha most majd feltárjuk, akkor vajon ott fog-e maradni adott esetben az út alatt a Vízibástya, ezt mérlegelni kell, és mindig döntéseket kell hozni. Az örökségvédelem elfogadott koncepciója az integrált örökségvédelem, ami azt jelenti, hogy nem független a való élettől, a hétköznapi élettől, hanem annak funkciója van, használjuk, a használat biztosítja a fenntartást, beintegrálódik a városfejlesztésbe, beintegrálódik a kultúrpolitikától kezdve sok mindenbe, és nem szeparatizmusról van szó, hogy önálló intézményrendszer, önálló alap, önálló értékrendszer. Úgy gondolom, hogy mi ezzel a filozófiával megpróbálunk megfelelni mindazoknak a nemzetközi egyezményeknek, amik chartákban és más dokumentumokban foglaltak.

Hogy alkalmas-e ez az intézményrendszer? Itt igazából még az intézményrendszer változtatásának az irányait sem vázoltuk fel. Jeleztem is azt, hogy nemrégiben fogadott el az Országgyűlés egy törvényt a megyei múzeumokról, azok feladatairól, és azt mondom, hogy ha nem tud jól vizsgálni egy Nabucco esetében, akkor ez a jelenlegi intézményrendszer nem fog jól vizsgálni, de úgy gondolom, hogy ezekkel a szabályokkal, amelyeknek a kereteit már megfogalmaztuk, lehetőség lesz a rugalmas reagálásra. Amikor egy beruházás fogadásáról van szó, nyilvánvalóan el kell döntenie Magyarországnak – és ez egy társadalmi, gazdasági, politikai és persze kulturális döntés is –, hogy akarjuk-e a Nabuccót vagy sem, és milyen áron. Ez a döntés lényegében megszületett. Az egy más kérdés, hogy ehhez viszont olyan intézményrendszert kell felállítani, ami az értékek védelmét garantálni tudja, és ehhez valóban egy rugalmas intézményrendszerre van szükség, kooperációra a szervezeten belül. Az előkészítés során nagyon sok mindenkivel konzultáltunk – megyei múzeumokkal, de a NÖK, a vezetőjével, a Nemzeti Múzeum volt vezetőjével is –, hogy milyen intézményrendszer tudja hatékonyan szolgálni ezeket a célokat. Az a lényeg, hogy az országos és a megyei intézmények közös érdekből együttműködjenek.

Szeretném egyébként jelezni azt – és ez összefügg több felvetéssel is –, hogy a „jelentős” szócskán kívül egyáltalán nem nyúltunk a kulturális örökségvédelmi törvény egészéhez, az abban foglalt célokhoz és értékekhez; ezeket kell kibontani, és hatékonyabbá tenni. Azt is látjuk ugyanakkor, hogy rengeteg sérelem és probléma halmozódott fel a rendszerben, például hogy mi tartozik a régészeti feltárás keretébe. Az árak hihetetlen mértékig szórnak: a földmunkát hol figyelembe veszik, hol nem. A közbeszerzés alapján az nem a régészeti szolgáltatás, hanem az építési beruházás része, és ki kell alakítani egy olyan rendszert, ami lehetővé teszi az építési beruházásnak és a régészeti szolgáltatásnak az együttes

megvalósítását. Úgy gondolom, hogy azzal, hogy a KÖH nem önálló hatóság, ezek a szempontok nem csorbulhatnak, hiszen a hatóságnak jogszabályok alapján kell eljárni, és persze nagyon fontos egy szakmai közösség, mert biztos támaszt ad, de igazából azért nem kerekasztal mellett születnek a döntések, hanem adott esetben jogszabályok alapján, vagy éppen tudományos megalapozó munkák alapján. Ezzel együtt lehet és kell biztosítani a hatóságok szakmai együttműködését, és ezért a rendszeres fórum megtartását határoztuk el a Belügyminisztérium keretében.

Úgy gondoljuk, hogy az egyszerűsítés feltétlenül indokolt a rendszerben, és egyáltalán nem szégyelljük azt, hogy ez valóban gazdasági érdekeket is szolgál, de nem kizárólagosan, hanem szerintünk is a megbomlott egyensúly helyreállítását célozza ez a törvényjavaslat. Annyit szeretnék még pontosítani, hogy 54 járásban lesz első fokú építésügyi hatóság, de ezen belül örökségvédelem csak a megyeszékhely-településen működő járási hivatalokban lesz, tehát ott lesz építésügyi és örökségvédelmi hatóság, megyére kiterjedő illetékességgel. Ami tehát jelenleg a megyei kormányhivatalban van, ugyanazon a településen fog működni, csak a járási kormányhivatalban, hiszen a Belügyminisztériumból mind az építésfelügyeleti, mind az építésügyi hatóságnak a másodfoka ki fog kerülni, és egy koncentráltabb formában fog együttműködni az örökségvédelemmel.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Ezeket a legfontosabb pontokat szeretném kiemelni az elmondottakhoz kapcsolódóan. Köszönöm a figyelmüket.